

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorum Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno DCXLIX. ad annum DCLXXVI.

Parisiis, 1644

Tomvs Continens Relationem de dogmatibus quae mota sunt inter
sanctum Maximum & Theodosium episcopum Caesareae Bithyniae, seu
consules qui cum eo erant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15300

uo. Sozimus Elborensis, qui successit Abientio, in octauo.

In hoc Concilio, quamuis est nationale, non subscribunt abbates, neque viri illustres officii palatini. forte eæ subscriptiones desunt in manuscriptis codicibus.

^m *Eugenius.*] Interfuit VIII. & IX. Conciliis Toletanis, vir sanctus. sunt qui affirmant inter diuos relatum fuisse.

Fructuosus
quis.

ⁿ *Fructuosus.*] Fructuosus ex regio Gothorum sanguine ortus, ducis filius, episcopi Palentini Tonantii discipulus, multorum monasteriorum conditor, & pater, ex Complutensi abbate, cum monasterium exædificauerat, ad Virgidiensem tractum Iusti & Pastoris martyrum nomine Dumienfis episcopus creatus, in Potamii deiecti locum subrogatus, Bracarenfis ecclesiæ curam suscepit. Actis huius Concilii post Eugenium Toletanum, & Fugitium Hispalensem subscribit. Eius memoria cum sanctitatis opinione a populis Bracarenfibus & Compostellanis colitur, festo die dicato ad sextum decimum Kalendas Maii. Corpus eius in monasterio ab ipso exædificato inter Dumium & Bracaram sepulturæ mandatum, postea Iacobo Gelmiride primo Compostellæ archiepiscopo Compostellam translatus, vbi magna populi veneratione colitur.

IACOBI SIRMONDI ADMONITIO AD LECTOREM DE SEQUENTI COLLATIONE.

Disputatio Maximi cum Theodosio Cæsareæ in Bithynia episcopo, & proceribus qui cum illo venerant, Bizyæ in exilio ipso peracta est, anno, vt mensis Augustus & 14. indictionis nota docet, 656. Quare in annalibus ecclesiasticis recte huic anno adscribitur. Male autem iudicium quæstio, quæ Maximi exilium, vt dictum est, antecessit, in sequentem annum ibidem coniecta est, cum ad præcedentem referri deberet.

*TOMVS CONTINENS RELATIONEM
de dogmatibus quæ mota sunt inter sanctum Maximum &
Theodosium episcopum Cæsareæ Bithyniæ, seu consules qui
cum eo erant.*

Ex collecta-
neis Anastasi
bibliothecarii a
R. patre
Iacobo Sirmo-
ndo societatis Ie-
su editis.

QUÆ mota sunt de immaculata nostra Christianorum fide, atque subintroducæ contrariorum nouitate, inter abbatem Maximum & Theodosium episcopum Cæsareæ Bithyniæ, necessarium duxi manifesta facere omnibus vobis, qui in orthodoxia consistitis: vt cum certius de his scire visi fueritis, glorificetis magis ac magis amatorem hominum Deum, qui dat verbum in apertione oris timentium se: ne forte more solito veritatis inimici
huic

ANNO
CHRISTI
656.

huic contraria diffamantes, corda vestra conturbent. Igitur nono Kalendas Septembris, quæ nunc transacta est quartadecimæ indictionis, exiuit ad eum in exilium, in quo positus seruabatur, id est ad castrum Bizyæ, prædictus episcopus Theodosius, ex persona, ut dixit, Petri Constantinopolitani præfulis missus, nec non & Paulus ac Theodosius consules, ut falsi sunt, & ipsi ex persona imperatoris directi. Et cum ascendissent ad prædictum monachum Maximum in locum in quo retrusus habebatur, sederunt, & præceperunt etiam & ipsum sedere. Aderat autem cum illis etiam episcopus Bizyæ. Et dicit ad eum Theodosius episcopus: Quomodo habes abba? Et Maximus ad eum: Sicut prædestinavit Deus ante omnia sæcula prouisoriam fore circa me dispensationem, sic habeo. THEODOSIVS. Ergone prædestinavit Deus ante omne sæculum quæ circa singulos sunt? MAXIMVS. Si præsciuit, utique & prædestinavit. THEODOSIVS. Quid est hoc ipsum quod asseris, præsciuit & prædestinavit? MAXIMVS. Præscientia est cogitationum & sermonum & operum quæ ex nobis sunt: prædestinatio vero eorum est quæ ex nobis non accidunt. THEODOSIVS. Quæ sunt illa quæ ex nobis sunt, & quæ ex nobis non sunt? MAXIMVS. Ut liquido patet, omnia sciens dominus meus probando interrogat seruum suum. THEODOSIVS. Per veritatem Dei ignorans & discere volens percontatus sum differentiam eorum quæ sunt ex nobis, & quæ non sunt ex nobis, & qualiter quædam sub præscientia Dei, quædam vero sub prædestinatione consistant. MAXIMVS. Ex nobis sunt voluntaria omnia, id est virtutes & vitia. Non ex nobis autem sunt illationes accidentium nobis pœnalia modorum, vel his contrariorum. Neque enim ex nobis est vel nocens languor, vel latificans sanitas, licet operatrices horum causæ ex nobis existant: ut puta intemperantia causa est languoris, quemadmodum temperantia causa est sanitatis. Et regni cælestis causa mandatorum custodia, quemadmodum & ignis æterni horum transgressio. THEODOSIVS. Ergone propter hoc tribularis in exilio isto, quoniam digna quædam hac tribulatione gessisti? MAXIMVS. Rogo ut Deus hac tribulatione remetiatur excessus meos, quibus ei peccaui in præuaricatione iustificationum mandatorum

fuorum. THEODOSIVS. Non est etiam probationis causa tribulatio multis illata? MAXIMVS. Probatio sanctorum est, vt scilicet per tribulationes vite hominum manifestentur affectus eorum qui sunt circa id quod est naturaliter bonum, sibimet insinuantes ignotas omnibus virtutes suas, vt in Iob & Ioseph. Siquidem alter ad manifestationem absconſe fortitudinis tentabatur, alter vero ad declarationem sanctificatorie pudicie probabatur. Et omnis sanctus non sponte tribulatus ad quasdam huiusmodi dispensationes tribulatur, vt per infirmitatem qua permittitur molestiam pati, superbum & apostatam draconem conculcet, id est diabolus. Patientia enim probationis opus est in vnoquoque sanctorum. THEODOSIVS. Per veritatem Dei bene dixisti, & confiteor vtilitatem, & quarebā in talibus semper disputare vobiscum. Sed quia pro alio capitulo ego & domini mei futuri patricii profecti sumus, & per tot intervalla locorum aduenimus, rogamus te quæ a nobis proferuntur suscipere, & totum orbem lætificare. MAXIMVS. Quæ sunt hæc, domine? vel quis ego, & vnde sum, vt in his quæ protenduntur mihi, consensu meus totum lætificet orbem? THEODOSIVS. Per veritatem Domini nostri Iesu Christi, quod dico tibi ego & domini mei futuri patricii, ex ore domini nostri patriarchæ ac pii domini orbis audiuius. MAXIMVS. Iubete, domini mei, dicere quæ vultis & quæ audistis. THEODOSIVS. Rogat imperator & patriarcha per nos, cognoscere a te, qua pro causa non communices throno Constantinopolitano. MAXIMVS. Habetis super hoc præceptionem in scriptis a piissimo imperatore, vel patriarcha? THEODOSIVS. Non debueras, domine, nobis incredulus esse. Licet enim exiguus sim, sed episcopus audior, & isti domini mei pars senatus existunt. Nec venimus ad tentandum te, absit. MAXIMVS. Quoquomodo venissetis ad seruum vestrum, ego absque omni reuerentia dico causam ob quam non communico throno Constantinopolitano. Verumtamen etsi aliorum esset fas percontandi qua pro causa, vestrum non esset, qui me causam certius nostis. Scitis nouitates quæ factæ sunt a sexta indictione transacti circuli, inceptas ab Alexandria per nouem capitula a Cyro, qui nescio quo pacto illic factus est præsul: quæ videlicet firmata sunt a

throno Constantinopolitano: necnon & alias immutationes additionesque ac diminutiones, quæ factæ sunt in Cōcilio a Sergio, Pyrrho, ac Paulo, qui ecclesiæ Byzantii præfuerunt. Quas videlicet nouas adinventiones esse omnis noster orbis agnoscit. Hac pro causa non communico ego seruus vester ecclesiæ Constantinopolitanæ. Tollantur offendicula quæ posita sunt a prædictis viris, cum eisdem ipsis qui posuerunt hæc, quemadmodum dixit Deus: *Et lapides a via proiicite:* & planam & detritam, atque ab omni spinosâ hæreseos prauitate liberâ viam euangelii gradientur. & tum inueniens quemadmodum erat incedo & ipse absque omni hortatu humano. Donec autem super offendiculis positis, & his qui posuerunt ea, gloriantur præfules Constantinopolitani, nullus sermo vel modus est qui mihi persuadeat illis communicare. THEODOSIVS. Numquid malum quid confitemur, vt separare te huius rei causam conueniat a communione nostra? MAXIMVS. Quia vnâ operationem dicentes deitatis & humanitatis Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi, confunditis tam theologiæ quâ dispensationis sermonem. Si enim credere oportet patribus qui asserunt, quorum est operatio vna, horum & substantia vna, quaternitatem facitis sanctam trinitatē, quasi congenita Verbo facta carne ipsius: quæ etiam careat cognata identitate, quam nobiscum, & cum ea quæ se peperit naturaliter habet. & rursus perimentes operationes, & vnâ voluntatem asseuerantes deitatis ipsius & humanitatis, adimitis eius bonorum distributionem. Si enim nullam habet secundum illos qui hoc sanxerunt operationem, perspicuū est quod licet velit misereri non possit; detruncata nimirum eius operatione bonorum: sed dumtaxat operatione naturali excepta, nihil eorum quæ sunt operati vel agere constat. Alias autem & carnem facitis voluntate quidem concreatricem omnium sæculorum, & eorum quæ sunt in eis, Patri & Filio ac Spiritui sancto. natura vero creatam, vel, vt verius dicamus, non habentem initium voluntate, si diuina voluntas sine initio est, vtpote quæ sit deitatis sine initio existentis, natura vero recens. Quod non solum omnem sensum excedit, sed & omnem impietatem. Non enim dicitis absolute tantum vnâ voluntatem, sed & istam diuinam. Diuinæ vero volunta-

tis nemo potest initium excogitare temporale, vel finem: nam nec diuinæ naturæ, cuius est substantialis voluntas. Rursus autem aliam introducentes nouitatem, adimitis omnimodis omnia significantia & commendantia diuinitatem & humanitatem Christi, legibus & typis sancientes, neque vnā neque duas in eo voluntates aut operationes dicendas; quod rei est essentiam non habentis. Nihil enim eorum quæ sunt, si intellectuale est, priuatur voluntatem habente virtute ac operatione; si sensuale, sentiente operatione; si germinabile, crescente ac alente operatione; si penitus inanimale est, & ea quæ ex more dicitur vita caret, operatione ac opportunitate. & indicant omnia quæ sic sunt opitulatiua sensibus sensualium. operatio enim talium est, subiici utique visui per apparitionem suam, auditui per sonum, odoratui per odorationem quamdam amplexibilem, gustui per quosdam humores, & tactui per reciprocam impressionem. Sicut enim operationem visus dicimus videre, ita & visorum videri, & cetera omnia secundum eundem aspicimus fieri modum. Si igitur nihil eorum quæ sunt est omni penitus operatione destitutum, Dominusque noster & Deus (propitius esto Domine) nullam habet naturalem voluntatem vel operationem in vtrisque, ex quibus, & in quibus, & quæ est, quomodo poterimus aut esse, aut vocari Dei cultores, secundum nullum modum existere cum voluntate vel operatione dicentes, qui adoratur a nobis, Deum? Expresse namque a sanctis patribus edocemur, cum dicunt: Quod enim nullam virtutē habet, neque est, neque aliquid est, neque est quæuis eius omnino positio. THEODOSIVS. Quod factum est per dispensationē, ne accipias vtratum dogma. MAXIMVS. Si non est ratum eorum dogma qui hunc recipiunt, typus qui sancit & lex. nullam dicendam Domini voluntatem vel operationem, quarum detruncatio inexistētiā indicat eius qui fuerit his priuatus, qua pro causā barbaricis & sine Deo gentibus me absque honore tradidistis? Qua pro causā damnatus sum ad habitandum Bizen, & conseruorum meorum alter quidem Perberim, alter vero Mesembriam? THEODOSIVS. Per Deum qui me iudicaturus est, & quando factus est dixi, & nunc id ipsum dico, quia male, & ad læsionem multorum factus est typus. Verum

occafio facta est vt exponeretur alterna lis orthodoxorum super operationibus & voluntatibus altercantium: & vt omnes pace mutua fruerentur, considerauerunt quidam huiusmodi voces silentio comprimendas. MAXIMVS. Et quis fidelis suscipit dispensationem taceri facientem voces, quas dici per apostolos, & prophetas, atque doctores Deus omnium dispensauit? Et inspiciamus, domine magne, in quod malum deueniat tractatum capitulum istud. Si enim Deus posuit in ecclesia primo apostolos, secundo prophetas, tertio doctores ad perfectionem sanctorum, dicens in euangelio apostolis, & per eos his qui post ipsos sunt: *Quod vobis dico, omnibus dico: & iterum: Qui recipit vos, me recipit: & qui vos spernit, me spernit;* manifestum est ac perspicuum, quod qui non recipit apostolos, & prophetas, & doctores, sed spernit voces eorum, ipsum Christum spernit. Inspiciamus autem & aliud. Deus eligens excitauit apostolos, & prophetas, atque doctores ad perfectionem sanctorum. At vero diabolus falsos apostolos, & falsos prophetas, & falsos doctores contra pietatem eligens excitauit; quo & vetus lex impugnetur & euangelica. Falsos autem apostolos, & falsos prophetas, & falsos doctores solos hæreticos intelligo, quorum sermones & cogitationes peruersæ consistunt. Sicut ergo is qui veros apostolos, & prophetas, & doctores recipit, Deum recipit: ita & qui falsos apostolos, & falsos doctores recipit, diabolum recipit. Igitur qui pariter cum scelestis & immundis hæreticis sanctos eiecit, (suscipite me dicentem veritatem) Deum liquido cum diabolo pariter condemnauit. Itaque si examinantes nouitates, quæ temporibus nostris effectæ sunt, eas ad hoc deuenisse inuenerimus summum malum, videte ne forte pacem prætendentes, apostasia reperiamur languere, & prædicare; quam præcursuram fore antichristi aduentum sacratissimus dixit apostolus. Hæc absque subtractione dixi vobis, domini mei, vt parcatis vobismetipsis, & nobis. Iubetis vt hæc scripta in libro cordis mei habens, ingrediar & communicem in ecclesia in qua hæc prædicantur, & fiam cōmunicator eorum qui veraciter quidem Deum, falso vero diabolum cum Deo eiiciunt? Ne fiat mihi a Deo, qui propter me secundum me factus est absque pec-

Marc. 13.

Matth. 10.

Luc. 10.

cato. Et genu flexo dixit: Quidquid iusseritis in seruum
vestrū facere, facite. Ego his qui hāc recipiunt nunquam
communicabo. Et ceu gelidi facti super his quæ dicta fue-
rant, deorsum capita summittentes, siluerunt per mul-
tam horam. & annuens, atque abbatem Maximum Theo-
dosius intuitus dixit: Nos fide dicimus tibi dominum
nostrum imperatorem, quod te communicante tollat
typum. MAXIMVS. Multum adhuc distamus abinui-
cem. Quid faciemus de confirmata synodice voce vnus
voluntatis in eiectionem omnis operationis a Sergio,
Pyrrho, ac Paulo? THEODOSIVS. Illa charta deposita
est, & proiecta. MAXIMVS. Deposita est ex lapideis pa-
rietibus, non tamen ex intellectualibus animabus. Susci-
piant damnationem horum quæ Romæ synodice pro-
lata est per pia dogmata, seu regulas, & soluitur medius
paries, atque hortatione non indigebimus. Et ait Theo-
dosius episcopus: Non est firmata Synodus quæ Romæ
celebrata est, quoniam sine iussione facta est imperatoris.
MAXIMVS. Si Synodos quæ factæ sunt iussiones impera-
torum firmant, & non pia fides, recipe Synodos quæ
contra homouision factæ sunt; nam iussione principum
sunt patrata. Primam videlicet in Tyro, secundam in An-
tiochia, tertiam in Seleucia, quartam in Constantinopoli
sub Eudoxio Ariano, quintam in Nice, quæ est in Thra-
ce, sextam in Sirmio; & post hāc multo post septimam
in Epheso secundam, cui Dioscorus præfuit. Omnes enim
has imperatorum iussio aggregauit: attamen omnes da-
mnatae sunt propter impietatem infidelium dogmatum
ab eis confirmatorum. Quare autem non abiicitis eam
quæ deposuit Paulum Samosatenum sub sanctis & bea-
tis Dionysio papa Romano, & Dionysio Alexandrino,
atque Gregorio miraculorum patratore, qui eidem præ-
fuit Synodo, quoniam non est iussione facta imperatoris?
Qui præterea Canon promulgat solas illas approbandas
Synodos, quæ imperatoris iussione sunt congregata? Ve-
rum, etsi omnino iussione imperatorum Synodos aggre-
getis, illas nouit sanctas & probabiles Synodos pius ec-
clesiæ Canon, quas rectitudo dogmatum approbauit. Sed
& bis, quemadmodum nouit Dominus meus, & alias do-
cet, fieri Synodos in omni prouincia per singulos annos

regula sancit, iussionis imperialis nullam memoriam faciens, ad tuitionem salutaris fidei nostræ, & correctionē omnium capitulorum, quæ diuinæ non conueniunt ecclesiæ legi. Et dixit Theodosius episcopus: Ita est vt asseris: dogmatū quippe rectitudo Synodos roborat. Verumtamen non recipis libellum Mennæ, in quo vnam voluntatem & vnam operationem Christi dogmatizauit? MAXIMVS. Ne det Dominus Deus. Vos non recipitis, sed eiicitis omnes doctores qui post sanctum Calchedonēse Concilium decertauerunt aduersum Seueri execrabilem hæresim: & ego habeo recipere libellum Mennæ, qui post Concilium fuit, per quem liquido sentire dignoscitur cum Seuero, & Apollinario, & Macedonio, & Ario, ac omni hæresi, & accusat Concilium, imo perfecte reiicit per ea quæ dogmatizauit? THEODOSIVS. Quid ergo, penitus non recipis vnam operationem? MAXIMVS. Et quis dicit vnam operationem ex probabilibus magistris ecclesiæ? Et attulit Theodosius scripta, quæ falso ab eis ferebantur esse sanctorum Iulii Romani, & miraculorum factoris Gregorii, atque Athanasii testimonia, & legit ea. Et dixit Maximus: Timeamus nunc Deum, & ne velimus irritare illum in hæreticorum prolatione testimoniorum. Nullus enim ignorat hæc impii esse Apollinarii. Ergo si alia forsā habes, ostende. Nam hæc proferentes, plus credere cunctis persuadetis, quod secundum veritatem impii Apollinarii & nequam cum eo sentientium opinionem renouassetis. Et profert idem episcopus Theodosius sub nomine Chrysostomi duo testimonia, quæ agnoscens abba Maximus ait: Hæc Nestorii sunt, qui personalem in Christo dualitatem vesane dogmatizauit. Et statim furore feruescens Theodosius dixit: Domne monache, Satanas locutus est per effrenatum os tuum. MAXIMVS. Ne tristetur dominus meus contra seruum suum. Et mox sumens ostendit ei easdem voces esse Nestorii, & in quibus sermonibus eius iacerent. THEODOSIVS. Deus nouit, frater, hæc testimonia patriarcha mihi dedit. Verum ecce, alia quidem horum dixisti Apollinarii, alia vero Nestorii. Et producto sancti Cyrilli testimonio, quod ait, vnam atque cognatā per vtramque demonstrans operationem, dixit: Quid ad hæc dicis? MAXIMVS. Sunt quidam osten-

dentes illud in veritate per additionem positum in interpretatione euangelii, quæ facta est ex hoc sancto patre, a Timotheo Aeluro. Verum, sit secundum vos eius. Scrutemur igitur sensum paternarum vocum, & cognoscamus veritatem. THEODOSIVS. Hoc non permitto fieri. Simples enim voces necessarium habes recipere. MAXIMVS. Dic mihi differentiam deprecabilis factus vocum ad varias. THEODOSIVS. Vt sicuti est recipias vocem, & ne scruteris sensum ipsius. Et MAXIMVS. Evidenter, inquit, nouas & extraneas ecclesiæ etiam super vocibus introducitis leges. Si secundum vos non oportet scrutari voces scripturarum ac patrum, abiicimus omnem scripturam, veterem scilicet, atque nouam. Audiui enim dicentem Dauid: *Beati qui scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirunt eum*: præsertim cum nemo sine scrutinio possit exquirere Deum. Et rursus: *Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo*. Tamquam scrutinio agente ad cognitionem legis atque scientiæ, cum desiderio persuadeat dignis ex corde eam custodire per completionem sanctorum quæ in ea posita sunt mandatorum. Et iterum: *Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est ea anima mea*. Quid autem parabolas, & ænigmata, & obscuros sermones scrutari nos vult proverbialis sermo? Quidve Dominus in parabolis loquens vult intelligere discipulos suos, parabolarum edocens sensum? Quid etiam præcipiens: *Scrutamini scripturas*, utpote testimonium perhibentes de se? Quid & primus apostolorum Petrus docere vult: *De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophetae*, dicens? Quid vero Paulus diuinus apostolus, dicens: *Si opertum est euangelium, sed in his qui pereunt est opertum, in quibus sæculi huius excæcauit oculos mentis eorum, ut non luceat eis illuminatio scientiæ Christi*. Vt apparet, similes nos vultis esse Iudæis, qui simplicibus, ut dicitis, vocibus, id est sola litera, veluti quadam mole mentem obruentes, euulsi sunt a veritate, velamen habentes in cordibus suis, ut non intelligant spiritum, qui proprie est & occultatur in litera. Vnde & ait: *Litera quidem occidit, spiritus vero viuificat*. Certus efficiatur dominus meus, quia ego nullatenus patiar suscipere vocem absque sensu qui reiacet in ipsa, ne fiam mani-

mani-

manifestus Iudæus. At vero Theodosius hoc audito ait: Vnam operationem Christi subsistentialem debemus dicere. MAXIMVS. Inspiciamus malum quod ex hoc gignetur, & fugiamus externam hanc vocem: hæreticorum enim est tantum, qui deorum multitudinem colunt. Si enim subsistentialem Christi dixerimus vnam operationem, cum non aptetur aliquando secundum subsistentiam Patri & Spiritui Filius, haud dubium quin nec secundum subsistentialem operationem, cogemur quemadmodum Filio, ita & Patri & Spiritui subsistentiales operationes tribuere: & secundum vos, quatuor operationes habebit beata diuinitas, tres segregatiuas personarum in quibus est, & vnam communem significatiuam societatis, quæ est secundum naturam trium subsistentiarum. Et secundum patres, si dumtaxat eorum doctrinam recipimus, quadripertita erimus deitate languentes. Naturalem quippe, non subsistentialem omnem esse decernunt operationem. Et si hoc verum est, sicut reuera est, quatuor naturas, & quatuor natura deos differentes abinuicem subsistentia & natura dicere apparebimus. Verumtamen, quis dixit, aut contemplatus est seorsum habitam operationem cuiuspiam eorum quæ sub aliqua specie rediguntur, & sub communi diffinitione speciei natura taxantur? Nunquam enim aliquando fit id quod natura commune est, vnius & folius cuiuslibet proprium. Subsistentia namque indicia, vtputa nasi prolixitas seu breuitas, aut oculorum albedo, aut caluitium, & quæcumque sunt talia, quæ deputatiua accidentia sunt numeris abinuicem differentiibus. Omnis enim homo, vt aliquid natura existens, sed non vt quis, subsistentia dignoscitur operari secundum categoricam rationem, quæ tam singulariter quam communiter intelligitur, nec non & dicitur. Vtputa animal rationale mortale, quod est generalis secundum nos rationis. Omnes enim eandem percipimus vitam, & eandem rationabilitatem, & flexum & deflexum, & sedere, & stare, & loqui, & tacere, & videre, & audire, & tangere: quæ sunt rationis, quæ communiter in nobis intelliguntur. Non itaque oportet innouare voces non habentes vim, vel sacræ scripturæ, vel patrum,

aut naturalem, sed exteram, & versutiis hominum adinuentam. Verumtamen ostende mihi hanc positam in quouis patre, & iterum sensum eius qui hanc dixit inquiremus. THEODOSIVS. Quid ergo? non oportet omnimodis in Christo dicere vnam operationem? MAXIMVS. Secundum sanctam scripturam, sanctosque patres, nil tale dicendum suscepimus. Sed quemadmodum duas naturas Christum, ex quibus & est, ita & naturales eius voluntates & operationes conuenientes sibi, cum sit natura Deus, idem ipse simul & homo, credere iussi sumus & confiteri. THEODOSIVS. Vere, domine, & nos confitemur & naturas & operationes diuerfas, id est diuinam & humanam, atque ipsius cum voluntate deitatem, sed & cum voluntate humanitatem: quoniam sine voluntate nullatenus erat anima eius. Duas autem non dicimus, ne hunc sibimet pugnam inferentem introducamus. MAXIMVS. Ergone duas naturas dicentes, repugnantes eas infertis propter numerum? THEODOSIVS. Non. MAXIMVS. Ergone naturis designatus numerus non diuidit, sed cum in voluntatibus & operationibus dicitur, diuisionis habet virtutem? THEODOSIVS. Vtique in his diuisionem habet, & patres numerum in voluntatibus & operationibus non dixere, fugientes diuisionem; sed alteram & alteram, atque diuinam & humanam, duplam, duplicem, & vt dixerunt dico, & vt falsi sunt fateor. MAXIMVS. Propter Dominum, si quisquam tibi dixerit alteram & alteram, quot intelligis? vel duplam aut duplicem, quot intelligis? THEODOSIVS. Noui qualiter intelligam: duas autem non dico. Tunc conuersus abba Maximus ad principes, dixit: Propter Dominum, si audieritis vnam & vnam, & aliam ac aliam, aut bis duas, aut bis quinque, quid intelligentes his qui hoc dicerent responderetis? Et dixerunt: Quoniam adiurasti nos, vnam & vnam, duas intelligimus, & alteram & alteram, duas intelligimus, & bis duas quatuor intelligimus: similiter & bis quinque decem. Et quodammodo reueritus Theodosius responsum eorum, ait: Quod non est a patribus dictum non dico. Et accepto protinus abba Maximus libro gestorum sanctæ ac apostolicæ Synodi Romanæ, monstrauit

sanctos patres duas voluntates & operationes Saluatoris nostri & Dei Iesu Christi aperte dicentes. Quem acceptum ab eo Theodosius consul legit, sed & omnia sanctorum testimonia patrum. Tuncque respondens Theodosius episcopus dixit: Deus scit, nisi quia personaliter anathemata posuit Synodus hæc, plus quam omnis homo recepisssem illam. Sed ne moras hic faciamus. Quidquid dixerunt patres dico, & in scriptis continuo facio duas naturas, & duas voluntates, & duas operationes: & ingredi, nobiscum communica, & fiat vnitas. MAXIMVS. Domine, non audeo ego suscipere consensum a vobis in scriptis super huiusmodi re, cum sim monachus purus. Sed postquam Deus ad compunctionem vos excitauit in scriptis transmittite, id est imperator, & patriarcha, Synodusque ipsorum. Ego enim nec his peractis communico, dum recitantur anathematizati inter sanctam oblationem: timeo enim condemnationem anathematistis. THEODOSIVS. Deus nouit: non reprehendo te, quia times, nec alius quisquam. Sed da nobis consilium propter Dominum, si est hoc possibile fieri. MAXIMVS. Quod consilium habeo super hoc dare vobis? Ite, perscrutamini, si tale quid aliquando factum sit, & post mortem solutus sit quispiam a crimine quod in fidei causa contraxit, atque ab illata contra se querela seu damnatione: & consentiant imperator & patriarcha imitari Dei condescensionem, faciatque imperator quidem iussione rogatoriam, patriarcha vero synodicam deprecationem ad papam Romanum. & profecto si repertus fuerit mos procul dubio ecclesiasticus hoc præcipiens, ob rectam confessionem conueniet vobiscum super hoc. THEODOSIVS. Hoc profecto fit. Sed da mihi verbum, quod si me miserint, venias mecum. MAXIMVS. Domine, expedit tibi conseruum meum, qui est Mesembria, accipere tecum magis quam me. Ipse enim & linguam nouit, & verebuntur eum dignius, eo quod per tot annos cruciatus fuerit propter Deum, & rectam fidem, quæ tenetur in sede ipsorum. THEODOSIVS. Iurgia diuersa habuimus adinuicem modo, & ideo non gratanter accipio pergere cum illo. MAXIMVS. Domine, iam quia visum est hoc fieri, exitus fiat eorum quæ

putata sunt, & sequor vos quocumque iusseritis. Et in his surrexerunt omnes cum gaudio & lacrymis, positisque in terra genibus oratio facta est, & vnusquisque ipsorum sancta euangelia, preciosamque crucem, & imaginem Dei ac saluatoris nostri Iesu Christi, atque Dominae nostrae, quae illum peperit, sanctissimae Dei genitricis salutauerunt: ponentes nihilo minus manus suas ad certificationem eorum quae dicta sunt. Deindeque cum pusillum confabulati fuissent adinuicem de vita quae secundum Deum agitur, & diuinorum obseruantia mandatorum, conuersus Theodosius episcopus ad abbatem Maximum dixit: En omnia soluta sunt scandala, & facta est pax per Deum, & fiet. Sed propter Dominum ne celes me: non dicis per quemcumque modum vnam voluntatem & operationem in Christo? MAXIMVS. Non mihi possibile est hoc aliquando dicere. Et dico causam, quoniam extranea vox est sanctis patribus, duarum diuersarum naturarum vnam dicere voluntatem & operationem. Deinde vero & per omnem modum, qui dicit hoc, inueniet iure occurrentem sibi prauitatem. Primo, quoniam si dixerō naturalem, timeo commixtionem. Secundo, quia si dixerō subsistentialem, diuido a Patre ac Spiritu sancto, & tres voluntates inducere apparebo mutuo sibimet congruentes, quemadmodum & subsistentias. Tertio, quoniam si dixerō velut vnius vnam voluntatem & operationem, cogor & velut vnius Patris, & velut vnius Spiritus dicere, licet nolim, voluntatem & operationem, & inuenietur sermo in multitudinem deorum cecidisse. Quarto, si dixerō affectualem, Nestorii infero personalem diuisionem. Quinto, si dixerō praeter naturam, corrumpo existentiam voluntatis. Corruptio quippe est naturae id quod praeter naturam est, quemadmodum patres dixerunt. THEODOSIUS. Vnam propter vnitionem saluatoris nostri voluntatem per omnia & omnino dicere debemus, sicut & Sergius & Pyrrhus bene, ut reor, intelligentes subscripserunt. MAXIMVS. Si iubes, domine, suscipe duo super hoc verba mea. Primo, quia si propter vnitionem vna Dei & Saluatoris nostri, sicut Sergius, Pyrrhus & Paulus scripserunt, voluntas effecta est, alterius voluntatis secundū illos erit Filius Patri pro-

pter naturam, sed non propter vnitionem, secundum filium habenti voluntatem, si non, id ipsum est vnitio & natura. Secundo, quia si propter vnitionem vna secundum ipsos Saluatoris nostri voluntas effecta est, causam profecto suam vnitionē habebit, & non aliam eorum naturam ex quibus existit, & affectus, non naturæ, secundum ipsos erit aperte voluntas: naturam enim, non affectum, veritatis ratio nouit. Tertio, si propter vnitionem, vt falli sunt, vna Saluatoris nostri voluntas effecta est, qua voluntate aiunt ipsam fuisse vnitionem effectam? Non enim ea quæ per illum effecta est, fatebuntur vtique, si dumtaxat veritati operam dederint, & quod est irrationabile fugerint. Quarto, si propter vnitionem vna Saluatoris voluntas effecta est, liquet profecto quod ante vnitionem aut cum multis voluntatibus fuerit, aut penitus absque voluntate. Et si quidem multarum erat voluntatum, diminutionem multarum pertulit, ad vnā nimirum voluntatem contractus, & conuertibilitatis perspicuæ passionem suscepit; multarum, quæ sibi naturaliter inerant, voluntatum diminutionem. At vero, si modis omnibus erat absque voluntate, meliorem natura esse monstrauit vnitionem, ex qua acquisiuit voluntatem, qua natura carebat. Et iterum conuertibilis. palam profecto fecit quod natura sibi non inerat, sed acquisiuit affectu. Quinto, si propter vnitionem vna Saluatoris nostri secundum vtraque ex quibus est voluntas effecta est, recens factus est voluntate Deus, idem ipse propter vnitionem natura permanens sempiternus, & voluntate homo sine principio permanens natura recens. quod est impossibile, ne dixerim impium. Sexto, si propter vnitionem vna naturarum voluntas effecta est, non est quidpiam propter eandem causam vna naturarum effectum natura. Et reciso inter hæc Theodosius episcopus sermonis super his habiti impetu, dixit: Quid igitur sit propter vnitionem, si nihil horum factum est propter eam? MAXIMVS. Incarnatum sine mendacio factum eum qui sine carne fuerat demonstrauit, ipsumque natura Deum & omnium conditorem, natura factum hominem euidenter ostendit, non conuersione naturæ, aut diminutione cuiusquam eorum quæ naturæ sunt, sed vera susceptione intellectualiter animata carne, id est indiminuta

humanitate ab omni progenitorio secundum naturam crimine munda: & quod est secundum liberationis rationem mirabile reuera, & cunctis ingenti stupore habendum, totum in hominibus Deum, eundem integrum manentem intra sua, totum in diuinis hominem, eundem ipsum integre manentem, a propriis non decidentem. Receptio enim inuicem naturarum, & naturalium quæ sibi insunt, iuxta deiloquorum patrum nostrorum doctrinam, & non translatio vel casus propter vnitionem effecta est, eorum qui confusionem maligne faciunt vnalitatem, & ideo innouationibus multimode confusionem inducunt, & propter defectionem constantiæ rationis suæ persequuntur pios. Quibus auditis, Theodosius episcopus visus est cum reliquis, qui secum venerant, quod dictum fuerat suscepisse. Et iterum idem episcopus ad abbatem Maximum. Fac, inquit, caritatem: quid est quod dixisti nobis, quia nullus ut quis substantiam, sed ut quid naturam operatur? Astat enim mihi non intelligenti quod dictum est. MAXIMVS. Nullus ut quis substantiam operatur, sed ut quid naturam: vtpote Petrus & Paulus operantur, sed non Petrice, & Paulice, sed humane. ambo quippe homines naturaliter iuxta communionem & diffinitiuam naturæ rationem, sed non substantialiter secundum id quod proprie facit. Similiter Michael & Gabriel operantur, verum non Michaelice vel Gabrielice, sed angelice: ambo quippe angeli. Et ita in omni natura multa numero prædicante, communem, sed non annihilatam operationem aspicimus. Ergo qui dicit substantialem operationem, ipsam naturam, cum vna sit, infinitam operationibus inducit effectam, secundum multitudinem atomorum, quæ sub ipsam rediguntur, a semet differentem. Quod si admiserimus bene se habere, in ipsa omni natura quoquomodo existenti rationem corrumpimus. Et his dictis, dum inuicem oscularentur, Theodosius consul dixit: En facta sunt omnia bene. Putasne consensurus est imperator rogatoriam facere iussionem? Et dicit abba Maximus. Vtique facit, si voluerit imitator esse Dei, & humiliari cum eo propter communem omnium nostrum salutem: perpendens quia si Deus, qui natura saluat, non saluauit donec volens humiliaretur, quomodo is qui na-

tura saluandus est homo, aut saluabitur, aut saluabit non humiliatus? Et dixit Theodosius consul: Spero quia Deo saluante mihi memoriam, hunc eundem ei dicam sermonem, & acquiescet. Et cum in his se mutuo salutassent, abierunt cum pace, data ab episcopo abbati Maximo quadam pecuniæ quantitate, & tunica, & casula, quæ fuerant sibi transmissa. Et tunicam quidem statim eademque hora tulit Bizyensis episcopus. Ast in Regio non solum quantitatem sibi pecuniæ datæ, verumetiam & aliud quodcumque ex beneficentia quorundam habere videbatur, vna cum reliquis eius vilibus rebus ac vestibus abstulerunt. Postquam vero abierunt prædicti viri sexto Idus Septembriæ præsentis quintædecimæ indiçtionis, exiuit rursus Paulus consul in Bizyen, ad abbatem Maximum iussionem ferens continentem secundum hanc formam: Iubemus gloriæ tuæ ire Bizyen, & adducere Maximum monachum cum honore multo atque blanditiæ, tam propter senectam & infirmitatem, quam eo quod sit a progenitoribus noster, fueritque illis honorabilis. Et ponite hunc in venerabili monasterio sancti Theodori, quod reiacet iuxta Regium, & venire, & nuntiare nobis: & mitemus ad eum ex persona nostra patricios duos, qui debeant illi declarare quæ nobis placuerint, nos ex animo amantes, & a nobis amatos: & venire nuntiaturi nobis aduentum eius. Igitur cum idem consul adduxisset eum, & posuisset in iam nominato monasterio, regressus est nuntiare. Et in crastinum veniunt ad eum Epiphanius & Troilus patricii, cum multo amictu & phantasia: necnon & Theodosius episcopus: & ascendunt ad eum in catechumenium ecclesiæ ipsius monasterii, factaque consueta salutatione sederunt, cogentes & ipsum sedere, & orsus habitum ad eum sermonem Troilus, dixit: Dominus orbis iussit nos venire ad te, & dicere vobis quæ visa sunt diuinitus roborato imperio suo. Sed dic nobis primitus, si facias iussionem imperatoris, an non. Maximus dixit: Domine, audiam quid iusserit pium eius imperium, & necessario respondebo. Nam ad id quod ignotum est mihi, qualem responsionem daturus sum? At vero Troilus perseuerabat, asseuerans, non potest esse vt dicamus aliquid, nisi primum dicas, vtrum facias, vel non facias iussionem im-

peratoris. Et cum vidisset eos insistentes peramplius dilationis suæ, & amarius intuentes, ac asperius respondentes cum omnibus qui cum eis erant, & ipsis quoque dignitatibus sæcularibus eleuatis, respondens abba Maximus ait: Quia non patimini dicere seruo vestro quæ placent domino & imperatori nostro, ecce dico, audiente Deo, ac sanctis angelis, & omnibus vobis, quoniam quidquid iusserit mihi super quacumque re cum hoc sæculo destruenda & corrumpenda, prompte faciam. Et confestim surgens Troilus dixit: Orate mihi, ego vadam. Hic enim nihil facit. Et multo vehementique facto tumultu, ac multa turbatione & confusione, dixit eis Theodosius episcopus: Dicite illi responsa, & cognoscite quid fateatur. Nam sic regredi, nihilque dicere, & nihil audire, rationabile non est. Et tunc Epiphanius patricius ait: Hoc tibi per nos significat imperator, dicens: Quoniam totus occidens, & qui in oriente subuersiones operantur, ad te spectant, & omnes propter te similitates exagitant, nolentes conuenire nobiscum in causa fidei. Deus compungi te faciat, vt communicates nobiscum in typo, qui expositus est a nobis, & exhibimus per nos ipsos ad Chalem, & osculabimur te, & supponemus vobis manum nostram, cumque omni honore ac gloria introducemus vos in magnam ecclesiam, & cum nobis ipsis sistemus vbi ex more imperatores stant, & faciemus pariter synaxim, & participabimur intemeratorum & viuificorum sacramentorum viuifici corporis & sanguinis Christi, & prædicabimus te denuo patrem nostrum, fietque gaudium non modo amatrici Christi & regis vrbi nostræ, sed & in toto terrarum orbe. Scimus enim certissime, quod te communicante sancto huic throno, cuncti vniantur nobis, qui propter te tuumque magisterium se a communione nostra sciderunt. Et conuersus ad episcopum abba Maximus cum lacrymis ait: Domine magne, diem iudicii expectamus omnes: nosti quæ ordinata sunt & diffinita supra sancta euangelia, & viuificam crucem, atque imaginem Dei & saluatoris nostri Iesu Christi, & sanctissimæ quæ illum genuit semper Virginis matris. Et summisso deorsum vultu, episcopus mitiori voce dicit ad eum: Et quid habeo facere, postquam aliud quid placuit? Et dixit ad eum Maximus abba: Et quare tetigisti
san-

sancta euangelia, & hi qui tecum erant, cum non sit in vobis eorum quæ dicta sunt exitus? Vere omnis cæli virtus hoc mihi facere minime persuaderet. Quam enim rationem redderem, vt non dicam Deo, conscientiæ meæ, quod si propter humanam gloriam, quæ secundum sui rationem nullam habet saluandi substantiam, fidem abnegarem eius qui fouet eam? Et in sermone isto surgentes omnes furore instabiles redditi, euulsionibus & impulsionebus atque direptionibus debilitauerunt eum, a capite vsque ad ungues sputis certatim madefacientes. Quorum vsquequo lota sunt vestimenta, quibus circumamictus erat, fœtor longius exhalabat. Et surgens episcopus dixit: Non oportebat ita fieri, sed audire ab eo tantummodo responsionem, & ingredi, & nūtiare domino nostro bono. Canonici quippe res alio disponuntur modo. Et cum vix eis episcopus vt quiescerent persuassisset, rursus federunt: & denis millibus iniuriis & maledictionibus inexcogitabilibus dehonestantibus eum, cum furore multo & asperitate dixit Epiphanius: Dic, malorum extreme, vorax ciuium, quasi nos & ciuitatem nostram, sed & imperatorem hæreticos habeas, hæc persecutus es verba? Vere plus quam tu Christiani sumus atque orthodoxi, & Dominum nostrum ac Deum confitemur habere & diuinam voluntatem & humanam voluntatem, & animam intellectualem: & quia omnis intellectualis natura vtique habet ex natura velle ac operari, quoniam vitæ proprium motus est, & intellectus proprium voluntas: & voluntatis eius capacitatem nouimus, non secundum deitatem tantum, sed & secundum humanitatem. Quin & duas ipsius voluntates & operationes non abnegamus. Et respondens abba Maximus dixit: Si ita creditis, quemadmodum intellectuales naturæ, ac Dei ecclesia, quomodo me cogitis communicare in typo qui solam eorum habet diuisionem quæ vos profitemini? Et dixit Epiphanius: Ob dispensationem factum est hoc, ne lædantur populi huiusmodi subtilioribus vocibus. Et respondens abba Maximus dixit: Eccontra omnis homo sanctificatur per districtam fidei confessionem, non autem per diuisionem quæ in typo est posita. Et dixit Troilus: Et in palatio dixi tibi, quia non interemit, sed taceri iussit, vt pace fruamur omnes. Et respondens abba Maximus dixit: Silentium verborum interemptio est verbo-

Psal. 18.

rum. Per prophetā enim dicit S. Spiritus: *Non sunt loquelæ, neque sermones, quorū non audiantur voces eorū.* Ergo sermo qui locutione non prædicatur, nullatenus est. Et dixit Troilus: Habe in corde tuo vt vis, nemo te prohibet. Et dicit abba

Matth. 10.

Maximus: Sed non circumclufit Deus corde totam salutē, dicens: *Qui non confitetur me coram hominibus, nec ego confitebor eum coram Patre meo, qui est in cælis.* Et facer Apostolus docet,

Rom. 10.

dicens: *Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutē.* Si ergo Deus, ac Dei prophetæ, atque apostoli iubent confiteri mysterium sanctorū vocibus, quod est magnum & horrendum, atque totius mundi salutare, non est opus quoquomodo taceri vocem id prædicantem, vt non imminuatur tacentiū salus. Et respondens a superiori verbo Epiphanius dixit: Subscripsisti in libello? Et dixit abba Maximus: Etiam subscripsi. Et quomodo, inquit, ausus es subscribere, & anathematizare confitentes atque credentes sicut intellectuales naturæ, & ecclesia catholica? Vere iudicio meo introducimus te in urbem, & sistemus te in foro vinctum, & mimos ac mimas, & prostitutas meretrices, & omnem plebem adducemus, vt vnusquisque ac vnaquæque & alapis cædat, & conspuat in faciem tuam. Et ad hæc respondens abba Maximus, ait: Sicut dixistis fiat, si confitentes duas naturales voluntates & operationes ei qui est Deus natura in veritate simul & homo, anathematizauimus. Lege, domine, gestorum seriem ac libellum: & si vt dixistis inueneritis, facite quod vultis. Ego enim, & conserui mei, & quotquot subscripserunt, eos qui secundum Arium & Apollinarium vnā voluntatem & vnā operationem dicunt, anathematizauimus, & non qui confitentur Dominum nostrum & Deum in vtrisque ex quibus, in quibus, & quæ est natura intellectualis, & ideo secundum vtramque cum voluntate ac operatione nostræ salutis. Et dicunt: Si cum hoc conferimus, neque manducabimus, neque bibemus. Sed surgamus & prandeamus, & ingrediamur, atque dicamus quæ audiuius. Iste quippe venundauit se satanæ. Et cum surrexissent, pranderunt. Et ingressi sunt cum ira, vigilia exaltationis preciosæ ac viuificæ crucis. Et in crastinum diluculo exiuit Theodosius consul ad prædictum abbatem Maximum, & abstulit ab eo quidquid habebat, di-

cens ei ex persona imperatoris: Quia noluiſti honorem, prolongatus eſt a te, & vade vbi dignum temetiſum fore iudicaſti, habens quoque iudicium diſcipulorum tuorum, tam ſcilicet eius qui eſt Meſembria, quam eius qui eſt Perberis, quique fuit notarius beatæ memoriæ auiaſt noſtræ. Dixerant autem & patricii, Troilus videlicet & Epiphanius, quia modis omnibus adducemus etiam ambos diſcipulos tuos, id eſt tam eum qui eſt Meſembria, quam illum qui eſt Perberis, & probabimus etiam ipſos, ac videbimus & ipſorum quoque prouentum. Verumtamen vt ſcias, domine abba, quoniam ſi ſaltem modicam requiem ſumpſerimus a confuſione gentium, coniungi vobis habemus per ſanctam Trinitatem, & papam qui nunc eſt tollemus, & omnes ibidem loquentes, & reliquos diſcipulos tuos, & omnes vos conflabimus, vnumquemque in apto ſibi loco, vt conflatus eſt Martinus. Et ſumptum eum iamdictus Theodoſius conſul militibus tradidit: & duxerunt eum uſque Salambriam. Et manſerunt ibidem per duos dies, quouſque perrexit ad caſtra vnus ex militibus, & dixit cuncto exercitui, quia monachus qui blaſphemat Dei genitricem huc venit. Hoc autem egerunt, vt commouerent exercitum aduerſus prædictum Maximum abbatem, quaſi blaſphemauerit Dei genitricem. Et poſt duos dies rediens miles ille, tulit eum in caſtra, & compunctus diuinitus prætor, imo loci ſeruator prætoris, miſit ad eum primores bandorum, præbyteroſque ac diaconos & reuerendos ſignorum cuſtodes. Quos cum intuitus eſſet iam nominatus abba Maximus adueniſſe, ſurrexit, & miſit metanœam: & miſerunt & illi vice reciproca, & federunt, iubentes & ipſi federe. Et quidam valde ſenex honorabilis dixit ad eum cum reuerentia: Pater, quoniam ſcandalizauerunt nos quidam in ſanctimoniam tuam, quod non dicas Dei genitricem dominam noſtram ſanctiſſimam Virginem, adiuro te per ſanctam & conſubſtantialem Trinitatem, quo veritatem dicas nobis, & detergas a corde noſtro ſcandalum hoc, ne lædamur iniuſte ſcandalizati. Et miſſa metanœa ſurrexit, & extenſis in cælum manibus cum lacrymis dixit: Qui non dicit dominam noſtram ſuperlaudabilem, ſanctiſſimam, intemeratam, & omni naturæ intellectuâli venerandam, naturalem veraciter

matrem Dei effectam, qui fecit cælum & terram, & mare, & omnia quæ in eis sunt, sit anathema, & catathema a Patre & Filio, & Spiritu sancto, consubstantiali & supersubstantiali Trinitate, ac omni supercaelesti virtute, atque a choro sanctorum apostolorum, prophetarum, & infinita plebe sanctorum martyrum, omnique spiritu in iustitia consummato, nunc & semper & in sæcula sæculorum, amen. Et flentes omnes orauerunt ei, dicentes: Deus confortet te, pater, & dignum te faciat absque offensa hunc perficere cursum. Et his dictis, congregati sunt multi milites auscultaturi multa bona verba quæ mouebantur. Et cum contemplatus esset quidam domesticorum prætoris, quod multus coaceruaretur & ædificaretur exercitus, ac reprehenderet quæ fiebant, quid suspicatus Deus scit, præcepit eum rapi & emitti extra castra duobus millibus, donec collectionem fecissent, & venissent qui deberent ducere illum Perberis. Verum clerici diuina moti dilectione pedites duobus illis milliariis abierunt, & venerunt, & salutauerunt eum, & orauerunt illi, & manibus suis gestantes imposuerunt eum supra iumentum, & reuersi sunt cum pace ad loca sua, & ipse adductus est Perberis in custodiam, qua continuis vexationibus tenebatur. Et hoc quoque sciendum, quia in Regio prætendebat Troilus ad abbatem Maximum, dicens quod consiliarius Ioannes scripserit sibi de accidentibus quibusdam, quæ sibi consulerent, ac placerent: licet hoc fieri interim discipulorum tuorum inordinatio prohibuerit. Æstimo autem quod non scripserit iam dictus consiliarius Ioannes ad Troilum, sed ad Mennam monachum, & ille deinceps id dixerit palatinis.

Gloria tibi, vnigenite Deus, Verbum Patris, & vne consubstantialis Trinitatis, qui eos qui propter te cum te pelluntur & patiuntur, verbo & opere confortas, & sapientes facis in Spiritu sancto. Eos vero qui tui, & reuera proprie semper Virginis matris tuæ inimici, & veritatis calumniatores sunt, semper confundis. Gloria tibi, Trinitas sancta, increata, sempiterna, sine initio, infinita, inconuertibilis, & supersubstantialis, ac impartibilis, Deus noster. Gloria tibi, gloria tibi, gloria tibi eadem & sola beata Trinitas, spes & salus vniuersorum qui

VITALIANVS PAPA. C. NAMNETENSE. CONSTANS IMPERATOR. 437
CLODOVEVS II. R. FRANC.

in orthodoxa fide adorant te, & seruiunt tibi in veritate
vsque in finem. Sola intemerata & sanctissima, proprie
natura sine mendacio, ac veraciter Dei mater, & post
partum iterum vere virgo casta, iuua.

ANNO
CHRISTI
658.

CONCILIVM NAMNETENSE

Romani pontificis iussu celebratum, circa annum
Christi DCLVIII. Vitaliani papæ II.
Clodouei II. regis xv.

HVIVVS Synodi consensu beatum Niuardum episcopum Rhe-
mensis monasterij Altiuillarensis ad Matronam fluuium
constructionem renouationemque suscepisse, auctor est Flodoardus
lib. II. histor. cap. VIII. Hic beatus Niuardus, inquit, cum
ex communi consensu totius Concilii præsulum Galliæ,
Namnetis Romani iussione pontificis exhibiti, rege fa-
uente, restruxisset ecclesiam monasterii super ripam Ma-
ternæ fluminis, in loco nuncupato Villari dudum siti,
sed a barbaris diruti, & ab eo constructa hæc funditus
cecidisset ecclesia, in alio loco rursus ab ipso restructa
rursus traditur corruisse. Et post alia, quæ de tertio loco cæ-
litus ostenso inserit. Mox idem præsul succidi filuam iu-
bens, in honore S. Petri & omnium apostolorum ibi
construxit ecclesiam, & vbi resedissee columbam viderat,
altare instituit, collectisque seruis Dei monasterium or-
dinauit.

NOTA IACOBI SIRMONDI SOCIETATIS IESV.

¹ Concilium Namnetense.] Ex verbis Flodoardi hoc vnum intelli-
gimus, habitum eo tempore fuisse, quo Niuardus Rhemenſi eccle-
siæ præsidebat: de anno autem nihil compertum. Quæri etiam for-
tasse non abs re potest, vtrum ad hanc Synodum pertineant Cano-
nes XX. qui Namnetensis Concilii nomine circumferuntur sine vl-
la temporis epocha, extantque sub Formoso papa.